

ความเป็นแม่และการเมืองเรื่องเพศสภาพในสิงคโปร์ ระหว่างปี 1959 ถึงทศวรรษ 1980 Motherhood and Gender Politics in Singapore, 1959-the 1980s

ศุภรดา ด่านเชิดชูเกียรติ
Suparada Dancherdchukit

นิสิตปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Master's Student Department of History, Faculty of Arts Chulalongkorn University

บทความเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง ผู้หญิงในยุคคนคิดของรัฐชาติสิงคโปร์ ทศวรรษ 1950-1980 โดยมี พ.ศ.ดร. วาสนา วงศ์สุววัฒน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทุนวิจัยตามบัณฑิต สกอ. ด้านมนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561
ประเด็นวิจัย: ร่วมสมัย กับสมัย: ความหมายที่ต่อกันทวน: พัฒนาการแนวคิดเรื่อง “ผู้หญิงสมัยใหม่” จากยุคอาณานิคมสู่ยุครัฐชาติ
ได้รับบทความ 2 ม.ค. 2562 แก้ไข 11 ก.พ. 2562 อนุมัติให้ตีพิมพ์ 13 ก.พ. 2562

บทคัดย่อ

ตั้งแต่ปี 1959 เป็นต้นมาพรรคกิจประชาของสิงคโปร์ประกาศว่าจะดำเนินนโยบายสร้างประเทศอันปราศจากความไม่เท่าเทียมทางเพศ และเปิดกว้างให้ผู้หญิงมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาตลอดจนการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น พร้อมกับประกาศนโยบายเพศสภาพที่เป็นเสมือน “ของขวัญ” ซึ่งรัฐบาลตั้งใจมอบให้พลเมืองหญิงของสิงคโปร์ บทความนี้จะเสนอว่าการเมืองเรื่องเพศสภาพเช่นนี้เกิดขึ้นในบริบทการประกาศเอกราช การแยกตัวจากสหพันธรัฐมาเลเซีย และการสร้างชาติที่มุ่งหมายการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ นโยบายของรัฐบาลพรรคกิจประชานำไปสู่การสร้างอุดมคติผู้หญิงได้ฐานคิดแบบปิตาธิปไตยขงจื้อ ที่ซับซ้อนบทบาทความเป็นแม่ของผู้หญิงขึ้นมาเป็นหน้าที่สำคัญของพลเมืองหญิง โดยเฉพาะพลเมืองชาติพันธุ์จีนอุดมคติดังกล่าวสะท้อนถึงวิถีคิดแบบปิตาธิปไตยของรัฐและยึดโยงอยู่กับความคาดหวังต่อผู้หญิง 3 ประการ ได้แก่ (1) การเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาสูง (2) มีความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพและเป็นฟันเฟืองสำคัญให้กับระบบเศรษฐกิจ และ (3) เป็นแม่ที่ดีของเยาวชน

คำสำคัญ: ลี กวน ยู, พรรคกิจประชา, การเมืองเรื่องเพศสภาพ, ความเป็นแม่, ปิตาธิปไตยขงจื้อ, การสร้างชาติ

Abstract

Since 1959, the PAP government has promised to create a country where gender equality and opportunities for women in education and profession have been encouraged. Gender policies were represented as “gifts” the government provided to female citizen. This article argues that this gender politics was conditioned in the contexts of Singapore independence, the separation from the federation of Malaysia, and the nation-building project in which economic development was a priority. The PAP policies resulted in an ideal of women determined by Confucian patriarchy norms emphasizing on motherhood, which was an important role for female citizen, especially Chinese. The ideal,

moreover, reflects a Confucian patriarchy embedded in the state and expects on women in three aspects; (1) being a highly educated woman; (2) being a productive woman in economic system; (3) being a good mother to children.

Keywords: Lee Kuan Yew, the People Action's Party, gender politics, motherhood, Confucian patriarchy, nation building

1. บทนำ

สิงคโปร์เติบโตขึ้นภายใต้บริบทการสร้างชาติที่นำโดยรัฐบาลพรรคกิจประชา (People's Action Party-PAP) ที่มุ่งดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจอย่างเข้มข้นนับตั้งแต่ขึ้นสู่อำนาจจากการชนะการเลือกตั้งทั่วไปในปี 1959 หลังการแยกตัวจากสหพันธรัฐมาเลเซียในปี 1965 ภายใต้บริบทนี้ การสร้างผู้หญิงในอุดมคติถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสร้างชาติของรัฐบาลสิงคโปร์ มีการกำหนดบทบาทและสถานภาพของผู้หญิงผ่านนโยบายต่างๆ ของพรรครัฐบาล อาทิ นโยบายว่าด้วยความเสมอภาค และนโยบายที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้หญิง เป็นต้น ขณะเดียวกัน นโยบายดังกล่าวก็ส่งเสริมความชอบธรรมของรัฐบาลไปพร้อมกันด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นช่วงเวลาที่ยังมีบทบาททางสังคมมากขึ้น มีการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองและเปลี่ยนแปลงสังคมในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการเรียกร้องสิทธิและความเสมอภาคทางสังคมและการเมืองจากรัฐ อันเป็นผลจากการศึกษาที่ขยายตัวและโอกาสในการประกอบอาชีพที่เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ดี ประวัติศาสตร์นิพนธ์ว่าด้วยการสร้างชาติสิงคโปร์จำนวนหนึ่งมุ่งเน้นการอธิบายผ่านปรากฏการณ์ทางสังคมและแง่มุมทางการเมือง¹ โดยศึกษาครอบคลุมตั้งแต่ช่วงอาณานิคมเรื่อยมาจนถึงประกาศเอกราชและรวมกับสหพันธรัฐมลายาในปี 1963 กระทั่งแยกตัวจากกันในปี 1965 ตามลำดับ ประวัติศาสตร์นิพนธ์สิงคโปร์ที่พูดถึงสิงคโปร์สมัยใหม่มีงานชิ้นสำคัญอย่าง *Modern Singapore a commemorative for Singapore's 150th anniversary* โดย คอนสแตนซ์ แมรี เทิร์นบูล (Constance Mary Turnbull) ที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี 1969 ก่อนจะขยายช่วงเวลาของการศึกษามากขึ้นตามลำดับในปี 1972 และ 1977 เป็นการนำเสนอประวัติศาสตร์สิงคโปร์ตลอดเส้นทางของการเป็นอาณานิคมมาจนสมัยของการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหารจัดการโดยผู้นำทางการเมืองในช่วงเวลาต่างๆ ประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่องสิงคโปร์อีกหลายชิ้นดำเนินเส้นเรื่องโดยมีผู้นำทางการเมืองเป็นตัวละครหลัก ส่วนประวัติศาสตร์นิพนธ์ที่มีตัวละครเป็นพลเมืองโดยเฉพาะตัวละครที่เป็นพลเมืองหญิงนั้น มาเริ่มปรากฏให้เห็นในช่วงก่อนทศวรรษ 1970 หรือก่อนการเข้ามาของอิทธิพลสตรีนิยมและเพศภาวะ แต่มีลักษณะของการอธิบายผู้หญิงตามบทบาททางเพศมากกว่ามิติอื่นๆ² ทั้งนี้ประวัติศาสตร์นิพนธ์สิงคโปร์

¹ ตัวอย่างงานประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่องการสร้างชาติสิงคโปร์ที่อธิบายผ่านมิติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก เช่น C.M. Turnbull. (2009). *A History of Modern Singapore 1819-2005*. Chua Beng Huat. (1995). *Communitarian Ideology and Democracy in Singapore*. และ Michael D. Barr & Zlatko Skrbis. (2008). *Constructing Singapore: Elitism, Ethnicity, and the Nation-Building Project*. เป็นต้น

² ดูเพิ่มเติมใน Maurice Freedman. (1962, September). Kinship and Marriage in Singapore. *Journal of Southeast Asian History*. 3(2): 65-73. Ann Wee. (1963). Chinese Women in Singapore: Their Present Status in the Family and in Marriage. In *Women in the New Asia*. p.376.

เรื่องผู้หญิงที่ใช้เพศภาวะในการอธิบายเริ่มมาอยู่ในความสนใจของนักวิชาการมากขึ้นคือในช่วงทศวรรษ 2000¹ อาจเพราะอิทธิพลจากบรรยากาศทางวิชาการที่วาทกรรมเรื่องข้ามวัฒนธรรม (cross-cultural Discourse) และประวัติศาสตร์วัฒนธรรม (culture history) ที่ได้รับความสนใจมากขึ้น ประสบการณ์ของผู้หญิงจึงเริ่มมีพื้นที่ในประวัติศาสตร์นิพนธ์สิงคโปร์สมัยใหม่มาตลอดช่วงทศวรรษที่ 2000 – 2010² ที่ผ่านมา

บทความชิ้นนี้มุ่งทำความเข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองสิงคโปร์ตั้งแต่ปี 1959 ถึงทศวรรษ 1980 ให้ลุ่มลึกขึ้นด้วยการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างรัฐและพลเมืองหญิง เพื่ออธิบายวิถีคิดของรัฐที่มีต่อพลเมืองหญิง มีความมุ่งหมายที่จะเสนอว่าพลเมืองหญิงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างชาติและเสนอว่าการใช้การเมืองเรื่องเพศสภาพ (gender politics) ของรัฐบาลพรรคกิจประชาคือเครื่องมือในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงตามแบบที่รัฐต้องการในบริบทของการสร้างชาติผ่านนโยบายผู้หญิงตลอดทศวรรษ 1960-1980 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติการเป็นแม่ (motherhood) บนฐานคิดแบบปิตาธิปไตยซึ่งที่รัฐบาลพรรคกิจประชา ยึดเป็นแนวทางในการบริหารและดำเนินนโยบาย ในการศึกษาผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นหลัก เน้นศึกษานโยบายเรื่องผู้หญิงในช่วงทศวรรษ 1960-1980 เป็นหลักเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่แนวคิดเรื่องหน้าที่ของพลเมืองหญิงและความเป็นแม่ถูกขับเน้นมากที่สุดโดยเฉพาะในหมู่พลเมืองหญิงชาติพันธุ์จีน ประกอบกับเป็นช่วงที่องค์กรสตรีและกลุ่มการเคลื่อนไหวของสตรีสิงคโปร์เริ่มมีการแสดงออกทางความคิดและเริ่มมีบทบาทในการตอบโต้เรียกร้องสิทธิ ทั้งนี้หลักฐานหลักที่ใช้ในการศึกษาคือหนังสือพิมพ์ บทสุนทรพจน์ คำแถลงนโยบายต่างๆ กฎหมาย บทบัญญัติต่างๆ เป็นต้น

2. นโยบายความเสมอภาค: การเมืองเรื่องเพศสภาพของพรรคกิจประชา

ผู้หญิงคือประชากรเกือบครึ่งหนึ่งของสิงคโปร์ เป็นส่วนสำคัญอย่างมากในระดับโครงสร้างของประเทศ กรณีแรกนั้นในการจะปลดปล่อยผู้หญิงจากพันธนาการจากระบบศักดินา (feudalism) และอนุรักษนิยม (conservatism) กฎหมายเกี่ยวกับการสมรสแบบผัวเดียวเมียเดียว (a monogamous marriage law) จะได้รับการอนุมัติ ... มากไปกว่านั้นเพื่อเป็นการให้อิสระกับแรงงานสตรีที่ต้องเจอ

¹ ดูการนำเสนอเรื่องผู้หญิงผ่านชีวิตของโสเภณีในมลายาช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ถึง ต้นศตวรรษที่ 20 ที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นของงานทางประวัติศาสตร์ที่อธิบายประสบการณ์ชีวิตและโลกของผู้หญิงผ่านมุมมองจากผู้หญิงจริงๆ ได้อย่างสำคัญได้ใน Lenore Manderson. (1997, January). Colonial Desires: Sexuality, Race, and Gender in British Malaya. *Journal of History of Sexuality*. 7(3): 372–388.

² ตัวอย่างงานประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่องสาวสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องการศึกษา การบริโภค หรือบริบทอื่นๆ ที่เกี่ยวกับทางการเมือง เช่น Karen M. Teoh. (2008). *A Girl Without Talent Is Therefore Virtuous: Educating Chinese Women in British Malaya and Singapore, 1850s–1960s*. Karl Gerth. (2003). *China Made: Consumer Culture and the Creation of the Nation*. เป็นต้น ดูส่วนงานที่ศึกษาผู้หญิงสิงคโปร์ในแง่การเคลื่อนไหวด้านสิทธิสตรีซึ่งสร้างชาติ สิงคโปร์ที่น่าสนใจ ได้แก่ Christina Kelly Gilmartin (eds). (1994). *Engendering China: Women, Culture, and the State*. Chris Hudson. (2015). *Dangerous Sexuality in Singapore: The Sarong Party Girl*. In Adeline Koh & Yu-Mei Balasingamchow (eds). *Women and the Politics of Representation in Southeast Asia: Engendering Discourse in Singapore and Malaysia*. Christine Doran; & Jose Jim. (2002). *Globalization, the Patriarchal State and Women's Resistance in Singapore*. *Gender, Technology and Development*. 6(2): 215–232. Michelle M. Lazar. (2001) *For the Good of the Nation: 'Strategic Egalitarianism' in the Singapore Context*. และ Phyllis Ghim Lian Chew. (1994, March). *The Singapore Council of Women and the Women's Movement*. *Journal of Southeast Asia Studies* 25(1).

แต่กับงานหน้าเบื้อหน้าในบ้าน ... พวกเราจึงควรดำเนินการรณรงค์เรื่องการศึกษาให้ครอบคลุมไปถึงระดับครอบครัวที่ยังปิดกั้นตลอดจนเรื่องสิทธิสตรี ... พวกเราจะส่งเสริมเรื่องที่ทำเป็นยิ่งนี้ ตามกฎหมายอันจะนำมาซึ่งความเท่าเทียมระหว่างหญิงชายในทุกๆ ด้าน และเราจะตั้งมั่นส่งเสริมพวกเขาให้มีบทบาทอันก้าวหน้าในพื้นที่ทางการเมือง ด้านการบริหารจัดการ ด้านการประกอบการ และอุตสาหกรรม ตลอดจนด้านการศึกษาและอื่นๆ¹

ในช่วงเวลาก่อนการชนะการเลือกตั้งทั่วไปในปี 1959 พรรคกิจประชาเริ่มมีนโยบายทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเพศสภาพ โดยหาเสียงและเรียกความนิยมจากประชาชนด้วยนโยบายความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางเพศ ตัวอย่างหนึ่งคือคำแถลงนโยบายของโต๊ะ ชิน ชยี่ (Toh Chin Chye) ประธานพรรคในคราวประชุมวาระพิเศษเมื่อวันที่ 25 เมษายน 1959 ที่คัดมาแสดงข้างต้น ปฏิเสธไม่ได้ว่านโยบายดังกล่าวที่พรรคให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ นั้นเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งเมื่อปี 1959 จนได้ขึ้นสู่ตำแหน่งพรรครัฐบาล² ประเด็นเรื่องสิทธิสตรีและความเสมอภาคทางเพศที่โต๊ะ ชิน ชยี่กล่าวถึงคือการแสดงเจตนารมณ์ให้เห็นว่าพรรคตระหนักถึงปัญหาของผู้หญิงสิงคโปร์ภายใต้ระบบจารีตนำไปสู่การประกาศคำมั่นสัญญาต่อพลเมืองสิงคโปร์ว่าจะ “ยืนหยัดเพื่อความเสมอภาค ... ความเสมอภาคทางโอกาสในการศึกษาและการจ้างงานสำหรับพลเมืองสิงคโปร์ทุกคน”³ และจะเดินหน้าสร้างสังคมที่ปราศจากการแสวงประโยชน์จากผู้หญิงและจะนำสิทธิอันเท่าเทียมทางโอกาสต่างๆ มาสู่ผู้หญิงสิงคโปร์ให้ได้ โดยพรรคมองว่าการขยายโอกาสทางการศึกษาและการจ้างงานที่รัฐจะมอบให้กับพลเมืองหญิงคือกุญแจที่จะปลดแอกผู้หญิงออกจากพื้นที่ในบ้านมาสู่การทำงานในสังคมภายนอก ในขณะที่ประเด็นข้างต้นคือสิ่งที่นักเคลื่อนไหวสตรีสิงคโปร์หลายกลุ่มพยายามอย่างยิ่งที่จะเรียกร้องให้เกิดการคุ้มครอง การแถลงนโยบายคุ้มครองสตรีในทิศทางนี้จึงดึงความสนใจจากฐานเสียงที่เป็นผู้หญิงได้อย่างสำคัญ ณ ช่วงเวลานั้นในฐานะความเป็นไปได้เดียวที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง หลังจากพลาดหวังจากการขอความร่วมมือจากรัฐบาลอังกฤษที่ยึดนโยบายไม่แทรกแซงจารีตท้องถิ่นของอาณานิคม⁴

ในเวลาต่อมารัฐบาลยังเน้นย้ำว่าการขยายโอกาสทางการศึกษาและการจ้างงานผู้หญิงที่เพิ่มขึ้นคือแนวทางหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคกันของชายหญิง รัฐมองว่าเป็นเรื่องที่น่าภูมิใจและแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงสิงคโปร์เข้าใกล้ความเท่าเทียมกับผู้ชายแล้วดังที่ ลี กวน ยูกล่าวในงานสัมมนาปีสตรีสากล (The International Women's Year Seminar) เมื่อปี 1975 ว่า

ในสิงคโปร์ ได้เกิดการปฏิวัติอย่างเงียบๆ ขึ้นแล้ว ผู้หญิงเข้าถึงการจ้างงานได้ร้อยละ 18 ในปี 1957 และทะยานขึ้นถึงจุดสูงสุดคือร้อยละ 32 มั่นมีเพียงเรื่องของเวลาเท่านั้นก่อนที่ผู้หญิงจะเข้าใกล้

¹ ดูเพิ่มเติมใน People's Action Party. (1959). *The Tasks Ahead: PAP's 5-Year Plan, 1959-1964, Part 1*. pp. 7-8, 11.

² พิลลิส กิม เลียน ชิว (Phyllis Ghim Lian Chew) เป็นคนหนึ่งซึ่งวิเคราะห์ไว้ว่าพรรคกิจประชาเป็นพรรคการเมืองมวลชนที่มีนโยบายเรื่องการคุ้มครองสตรีที่ชัดเจนและแข็งขันที่สุดในช่วงทศวรรษ 1950 ในขณะที่พรรคอื่นๆ ในขณะนั้นยังมีข้อกังวลว่าการออกมาให้สิทธิและเสี่ยงกับผู้หญิงจะนำไปสู่การเสียดุลอำนาจ ภายหลังจากประเพณีแล้วว่าเสียงของผู้หญิงจะมีผลต่อชัยชนะ พรรคกิจประชาจึงแถลงคำขวัญ “หนึ่งชาย หนึ่งภรรยา (one man one wife)” ออกมาซึ่งนำไปสู่ชัยชนะอย่างถล่มทลายเมื่อปี 1959 ในที่สุด ดูเพิ่มเติมที่ Phyllis Ghim Lian Chew. (1994, March). The Singapore Council of Women and the Women's Movement. *Journal of Southeast Asia Studies*. 25(1): 131.

³ People's Action Party. (1959). *op. cit.* pp. 1, 4.

⁴ Phyllis Ghim Lian Chew. (1994, March). The Singapore Council of Women and the Women's Movement. *Journal of Southeast Asia Studies*. 25(1): 124.

ความเสมอภาคทางการจ้างงานกับผู้ชายได้จริงๆ ... รัฐบาลได้ออกนโยบายที่ส่งเสริมการศึกษาของผู้หญิงเพื่อตั้งศักยภาพขั้นสุดเต็มรูปแบบออกมาใช้และเพื่อการได้เข้าทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถของพวกเธอ พ่อแม่เองได้เปลี่ยนทัศนคติหลายอย่างไปแล้ว และทุกวันนี้ต่างส่งบุตรหลานผู้หญิงเข้าโรงเรียนประถมและมัธยมเหมือนกับที่ส่งบุตรชายให้ได้รับการศึกษา¹

รัฐบาลมองว่าการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการศึกษานี้คือสิ่งที่ผู้หญิงสิงคโปร์ควรภาคภูมิใจเช่นกันที่ระดับการรู้หนังสือในผู้หญิงสูงถึงร้อยละ 80 และได้เข้าถึงการศึกษาในหลากหลายสาขาซึ่งผู้หญิงไม่เคยได้เข้าเรียนไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ หรือรัฐศาสตร์ เป็นต้น ระดับการศึกษาที่สูงเหล่านี้นำไปสู่อัตราการจ้างงานที่สูงขึ้นจากร้อยละ 29.6 ในปี 1975 ไปถึงร้อยละ 35.5 ในปี 1983 กระนั้นในทางปฏิบัติก็ยังพบว่าโอกาสที่เสมอภาคยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ผู้หญิงยังถูกจำกัดสัดส่วนในการเข้าศึกษาในบางรายวิชาซึ่งเป็นพื้นที่ของผู้ชาย อาทิ คณะแพทยศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ เป็นต้น²

ยังมีประเด็นเรื่องการจ่ายค่าจ้างในแรงงานชายและหญิงที่ไม่เท่าเทียมกันที่นำไปสู่การออกมาเรียกร้องของผู้หญิง นำโดยสภาสตรีสิงคโปร์ (the Singapore Council of Women-SCW) ร่วมกับสหพันธ์สตรีแห่งพรรคกิจประชา (PAP's Women League)³ ให้ออกกฎหมายการจ่ายค่าตอบแทนอย่างเป็นธรรม (equal-pay-for-equal-work Bill) ในปี 1962 ที่คุ้มครองเรื่องการจ่ายเงินค่าจ้างในอัตราที่เท่าเทียมและเป็นธรรมระหว่างหญิงชาย ตลอดจนสวัสดิการลูกจ้าง กฎหมายฉบับนี้มีผลให้รัฐบาลยกเลิกการแบ่งแยกอัตราเงินเดือนระหว่างชายและหญิงและยกเลิกการลดระดับสถานภาพผู้หญิงลงเป็นลูกจ้างชั่วคราวหลังการแต่งงานด้วย⁴ อย่างไรก็ตาม การได้รับค่าจ้างเท่ากันกับผู้ชายที่ทำงานในลักษณะเดียวกันก็ยังไม่เกิดขึ้นจริงทั้งหมด การจ่ายค่าจ้างที่เท่าเทียมปรากฏอยู่ในหน่วยงานด้านกฎหมาย สถาบันการศึกษา และบริษัทใหญ่ๆ เท่านั้น ในขณะที่หน่วยงานหรือหน่วยธุรกิจขนาดเล็กนั้นผู้หญิงยังไม่ได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันกับผู้ชาย ลูกจ้างหญิงได้รับค่าจ้างต่ำกว่าลูกจ้างชายมาก ร้อยละ 47.6 ของแรงงานที่ได้รับค่าจ้างในสัดส่วนต่ำสุดคือแรงงานหญิง คือต่ำกว่า 200 ดอลลาร์ต่อเดือน ส่วนลูกจ้างหญิงที่ได้รับค่าจ้างต่อเดือนสูงในระดับ 1,500 ดอลลาร์ขึ้นไปมีอัตราส่วนอยู่ที่ร้อยละ 7.4 เท่านั้น ในทางกลับกันแรงงานชายที่ได้รับค่าจ้าง 1,500 ดอลลาร์ขึ้นไปยังมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 92.6⁵

สถานการณ์ข้างต้นประกอบกับบริบททางเศรษฐกิจและการเมืองสิงคโปร์ตั้งแต่ช่วงประกาศเอกราชเมื่อปี 1963 ที่พรรคกิจประชาประกาศเดินหน้าแผนพัฒนาเศรษฐกิจแบบโลกาภิวัตน์อย่างเต็มกำลังนำไปสู่การดำเนินยุทธศาสตร์ความเสมอภาค (strategic egalitarianism) นักวิชาการกลุ่มสตรีนิยมที่ศึกษาเรื่องนี้ เช่น มิเชลล์ เอ็ม. ลาซาร์ (Michelle M. Lazar) และสเตลล่า ควอฮ์ (Stella Quah)⁶ ตั้งข้อสังเกตว่าการเมือง

¹ Ibid. p. 19.

² Christine Doran; & Jose Jim. (2002). Globalization, the Patriarchal State and Women's Resistance in Singapore. *Gender, Technology and Development*. 6(2): 216.

³ Phyllis Ghim Lian Chew. (1994, March). The Singapore Council of Women and the Women's Movement. *Journal of Southeast Asia Studies*. 25(1): 133.

⁴ Women's Decade of Uneven Gains. (1985, 23 June). *The Straits Times*. p. 19.

⁵ Cheng Siok Hwa. (1976). *The Economic Characteristic of Women in Singapore, from Asian Regional workshop on the 'Role of Women in Contribution to Family Income*. (report). p. 6

⁶ ดูเพิ่มเติมใน Michelle M. Lazar. (2001). For the Good of the Nation: 'Strategic Egalitarianism' in the Singapore Context. *Nations and Nationalism* 7(1). Stella Quah. (1998). Family in Singapore: Sociological Perspectives.

เรื่องเพศสภาพของรัฐบาลพรรคกิจประชาเป็นเพียงกลไกในการดึงผู้หญิงเข้ามาเป็นแรงงานในภาคการผลิต เพื่อตอบสนองการขยายตัวของเศรษฐกิจมากกว่าจะมุ่งเน้นประโยชน์เรื่องความเท่าเทียมกันทางโอกาสระหว่างชายหญิง เพราะรัฐบาลตระหนักดีว่าผู้หญิงที่มีปริมาณกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศคือทรัพยากรส่วนสำคัญของประเทศ ต้องขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อสร้างผู้หญิงที่มีความรู้และมีทักษะในการทำงาน และขยายโอกาสในการจ้างงาน เพื่อเพิ่มกำลังการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการแยกตัวจากมาเลเซียในปี 1965 การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์เป็นภารกิจหลักของรัฐบาล พรรคกิจประชาจำเป็นต้องบริหารประเทศให้อยู่รอดท่ามกลางความผันผวนทางการเมืองและทรัพยากรที่จำกัด นโยบายต่างๆ ของรัฐในช่วงเวลาของการสร้างชาติ มุ่งเน้นผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ดังนั้นแม้รัฐบาลจะได้สร้างความเชื่อมั่นเรื่องการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเพศในสังคมสิงคโปร์ด้วยการให้เหตุผลว่าความเสมอภาคได้เกิดขึ้นแล้วจากการให้โอกาสทางการศึกษาและการจ้างงานสำหรับผู้หญิง¹ แต่โอกาสด้านการศึกษาและการจ้างงานที่เพิ่มสูงขึ้นนั้นไม่ได้ครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้หญิง ในความเป็นจริงแรงงานหญิงที่เป็นแรงงานต้นทุนต่ำซึ่งรัฐผลักดันให้เข้าทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมช่วงทศวรรษ 1970 เป็นตัวเลือกแรกๆ ที่จะถูกจ้างออกเมื่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจเปลี่ยนไปเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมต้นทุนสูงที่ต้องใช้แรงงานที่มีทักษะทางฝีมือระดับที่สูงขึ้น²

การเมืองเรื่องเพศสภาพโดยยุทธศาสตร์ว่าด้วยความเสมอภาคของพรรคกิจประชาในช่วงเวลาของการสร้างชาติใหม่จึงทำให้เห็นเบื้องหลังกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรแรงงานของสิงคโปร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อพลวัตทางเศรษฐกิจ ยิ่งไปกว่านั้นยังสะท้อนชุดความคาดหวังที่รัฐบาลมีต่อพลเมืองหญิงของประเทศในช่วงทศวรรษ 1960 – 1980 อย่างมีนัยสำคัญ³

บทความนี้ต้องการเสนอว่านโยบายความเท่าเทียมทางเพศว่าด้วยการจ้างงานและการศึกษาของรัฐบาลพรรคกิจประชาไม่เพียงเป็นกระบวนการดึงเอาผู้หญิงซึ่งเป็นประชากรครึ่งหนึ่งของประเทศออกมา มีบทบาทในพื้นที่การทำงานนอกบ้านเพื่อแก้ไขสถานการณ์การขาดแคลนแรงงานในช่วงเวลาที่เศรษฐกิจกำลังเติบโตเท่านั้น แต่ยังเป็นกระบวนการประกอบสร้างผู้หญิงที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สิงคโปร์สามารถขับเคลื่อนความมั่นคงในมิติอื่นๆ ต่อไปได้ด้วย นั่นก็คือการเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาดี เพื่อเป็นแรงงานศักยภาพสูงพร้อมๆ กับการเป็นแม่ที่มีคุณภาพให้กับเยาวชน รัฐบาลพรรคกิจประชานำโดย ลี กวน ยู ให้ความสำคัญกับการรักษาสมดุลประชากรและระบบครอบครัวเป็นอันดับต้นๆ ในฐานะหน่วยย่อยทางสังคมที่มีผลต่อความมั่นคงและความสามารถในการแข่งขันของสิงคโปร์ในอนาคต⁴ การพิจารณาหลักการทั่วไปของแนวคิดปีตาธิปไตยซึ่งจื่อที่รัฐบาลนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจะนำไปสู่การทำความเข้าใจการให้เหตุผลของรัฐต่อความเหลื่อมล้ำในนโยบายต่างๆ ได้ดีขึ้น

¹ Lee: Education to be Changed to Meet Our Needs. (1966, 11 December). *The Straits Times*. p. 6.

² Christine Doran; & Jose Jim. (2002). Globalization, the Patriarchal State and Women's Resistance in Singapore. *Gender, Technology and Development*. 6(2): 216.

³ งานศึกษาของ เนอมาลา ปูรูโชตัม (Nirmala PuruShotam) เป็นอีกชิ้นที่อธิบายว่าคตินิยมเรื่องเพศสภาพ (gender ideology) ของรัฐบาลสอดคล้องกับเป้าหมายทางเศรษฐกิจและการเมือง ความกังวลของรัฐไม่ได้อยู่ที่ว่าชาติจะสามารถปลดปล่อยหรือให้อำนาจแก่ผู้หญิงได้อย่างไร แต่อยู่ที่ว่าผู้หญิงจะรับใช้ชาติได้ดีที่สุดอย่างไร และเสนอว่าสำหรับพรรคกิจประชา ผู้หญิงเป็นแค่องค์ประกอบ ไม่ใช่องค์ประกอบหลัก โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการจ้างงานที่สูงขึ้นเกิดจากแรงกระตุ้นของความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ดู Nirmala PuruShotam. (2004). Women and Knowledge/Power: Notes on the Singaporean Dilemma. In *Imagining Singapore*. pp. 328–364.

⁴ Jasmine S. Chan. (2009). The Status of Women in a Patriarchal State: The Case of Singapore. In *Women in Asia: Tradition, Modernity and globalization*. p. 82.

3. ความเป็นหญิงและความเป็นแม่: นโยบายผู้หญิงบนฐานคิดแบบปิตาธิปไตยของจ้อ

รัฐบาลพรรคกิจประชาเลือกให้หลักคิดตามคติแบบขงจื้อเข้ามาขับเคลื่อนความสำคัญของระบบครอบครัว เนื่องจากพื้นฐานสำคัญในฐานคติแบบขงจื้อก็คือการจัดลำดับความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยระบบความสัมพันธ์ตามโครงสร้างแบบขงจื้อคือความสัมพันธ์ที่มีลำดับชั้นและที่มีผลอย่างสำคัญต่อแนวปฏิบัติระหว่างกันของคนในสังคมเป็นแนวคิดที่ให้คุณค่าแก่บุรุษและให้ความสำคัญอย่างสูงกับระบบครอบครัวหรือวงศ์ตระกูล โดยพื้นฐานแล้วปรัชญาขงจื้อจัดลำดับสถานภาพของสตรีไว้ต่ำกว่าบุรุษ ให้สตรีมีหน้าที่เชื่อฟังบุรุษ ให้อำนาจที่เหนือกว่าในทุกๆ พื้นที่กับผู้ชายไม่ว่าจะในทางการเมืองหรือพื้นที่ทางสังคมอื่นๆ อีกทั้งยังเน้นย้ำเรื่องการยอมรับต่อตำแหน่งหน้าที่ๆ แยกต่างหากของคนแต่ละคน บุตรชายคือผู้ได้รับสิทธิในการบุชาบรรพชนและดูแลวงศ์ อย่างไรก็ตามการที่สถานภาพของสตรีในครอบครัวจะดีขึ้นถ้าหากสามารถมีทายาทที่เป็นบุตรชายให้กับครอบครัวได้¹

รัฐบาลพรรคกิจประชาได้ริ่หรือสร้างกรอบคิดแบบขงจื้อขึ้นมาโดยเลือกรับเอาแนวทางบางอย่างมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสิงคโปร์ในทศวรรษที่ประเทศก้าวขึ้นสู่ความเป็นสมัยใหม่ ฐานคติแบบขงจื้อโบราณตามคัมภีร์หลุนอี่วี่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ทั้งหมดแต่ได้รับการเลือกเอาสาระดีบางอย่างเข้ามาผสมผสานกับบริบทของความเป็นสมัยใหม่และสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้หญิงสิงคโปร์ในยุคของรัฐบาลพรรคกิจประชาไม่อาจถูกคาดหวังให้เป็นเพียงผู้หญิงในบ้าน ทว่าต้องมีบทบาทในขอบเขตความสัมพันธ์ที่รัฐบาลมองว่าเหมาะสมคือต้องไม่กระทบต่อพื้นที่ของผู้ชาย² อย่างไรก็ตามการเป็นแม่ยังคงเป็นหน้าที่หลัก งานศึกษาบางชิ้นตั้งข้อสังเกตว่ารัฐต้องการผู้หญิงในแบบที่ถูกที่ควร (the 'right' kind of women) เพื่อการเลี้ยงดูเด็กในแบบที่ถูกที่ควร (the 'right' kind of babies) ที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป³ นอกจากนี้รัฐยังมีการส่งเสริมให้ประชาชนรับเอาหลักการแบบขงจื้อไปใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตด้วย กล่าวได้ว่าความเป็นสังคมปิตาธิปไตยของสิงคโปร์ในช่วงเวลาของการสร้างชาติมีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่ใช่ปิตาธิปไตยทั่วไปแบบในที่อื่นๆ แต่เป็น ปิตาธิปไตยแบบขงจื้อ (Confucian Patriarchy) ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงในฐานะพลเมืองจึงเกี่ยวข้องอย่างสำคัญกับวาทกรรมเรื่องครอบครัวและความเป็นแม่ที่จะถูกขับเคลื่อนมากเป็นพิเศษ

ในสมัยอาณานิคมและตลอดระยะเวลาของการสร้างชาติใหม่ อุดมคติเรื่องการเป็นผู้หญิงดียังคงผูกติดกับการเป็นแม่และภรรยาอย่างเหนียวแน่น สาวจีนสมัยใหม่ (Modern Chinese Girl)⁴ ถูกสังคมตั้งคำถามจนกลายเป็นข้อถกเถียงกันทั่วไปในสังคมผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ความเป็นแม่และเมียที่ดีถูกใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่าของผู้หญิง เพราะตามอุดมคติจีนแต่เดิมนั้นผู้หญิงควรมีหน้าที่ดูแลลูกและสามี การมีบุคลิก

¹ Rosenlee, Li-Hsiang Lisa. 2006. Confucianism and Women. Ithaca, US: SUNY Press. Accessed March 5, 2017. 133

² Goldberg, S. (1987). Mixed message: Public policy and women in Singapore. *Commentary* 7(2 and 3). p. 34.

³ Michelle M. Lazar. For the Good of the Nation: 'Strategic Egalitarianism' in the Singapore Context," p. 59.

⁴ สาวจีนสมัยใหม่ (Modern Chinese Girl) ในที่นี้หมายถึงกลุ่มผู้หญิงจีนในสิงคโปร์ที่มีภาพลักษณ์แบบผู้หญิงสมัยใหม่อย่างตะวันตก ทั้งรูปแบบการแต่งกายตลอดจนวิถีชีวิต มีวิถีคิดแบบสมัยใหม่ ทำกิจกรรมบางอย่างที่เคยเป็นกิจกรรมของผู้ชาย อาทิ การเล่นกีฬา ขับรถ สูบบุหรี่ เป็นต้น การเกิดขึ้นของสาวจีนสมัยใหม่ในสิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ "สาวสมัยใหม่ (Modern Girls)" ที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลกระหว่างทศวรรษ 1920-1930 การเขียนด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ว่า "Modern Girl" มักถูกใช้เพื่อเน้นย้ำความหมายถึง "ผู้หญิงที่ทันสมัย" ดูคำอธิบายเพิ่มเติมใน Modern Girl Around the World Research Group. (2008). *The Modern Girl Around the World: Consumption, Modernity, and Globalization*. p. 25. Su Lin Lewis. (2009). Cosmopolitanism and the Modern Girl: A Cross-Cultural Discourse in 1930s Penang. *Modern Southeast Asian Studies* 43(6): 1385.

หรือวิถีชีวิตที่ผิดแปลกแตกต่างออกไปจึงกลายเป็นสิ่งผิด วิถีชีวิตในแบบที่สาวจีนสมัยใหม่เป็นนั้นไม่เหมาะกับการแต่งงานไปเป็นแม่หรือภรรยา¹ กระทั่งในยุคสร้างชาติตั้งแต่ปี 1965 รัฐบาลสิงคโปร์จึงเริ่มกำหนดนโยบายผู้หญิงให้สอดคล้องกับอุดมคติความเป็นแม่และเมียที่ดี

ระบบการเมืองแบบพรรคเดียวในรัฐสภาที่บริหารงานโดยพรรคกิจประชาและการปกครองแบบอำนาจนิยมมีผลต่อการกำหนดนโยบายทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสตรี การปกครองแบบอำนาจนิยมสัมพันธ์กับความจำเป็นต้องบริหารประเทศให้อยู่รอดในสภาวะกดดันนับตั้งแต่แยกตัวเป็นอิสระเมื่อปี 1965 แนวปฏิบัติพื้นฐานที่พรรคกิจประชาเลือกใช้ในการขับเคลื่อนสิงคโปร์เกี่ยวข้องกับฐานคิด 3 ประการที่สอดคล้องกัน ได้แก่ การปกครองแบบอำนาจนิยม (authoritarianism) ลัทธิปฏิบัตินิยม (pragmatism) และแนวคิดปิตาธิปไตยแบบขงจื้อ (Confucian patriarchal) ซึ่งทั้งหมดมีส่วนอย่างสำคัญในการส่งเสริมให้ระบบชายเป็นใหญ่ยังรากลึกลงในสังคมและการเมืองของสิงคโปร์ เห็นได้ชัดเจนจากสุนทรพจน์ของลี กวน ยู ในปี 1983 ความว่า

การศึกษาอย่างสากล โอกาสในการจ้างงานที่เท่าเทียม, ค่าจ้างที่เหมือนกัน งานประจำ การมีสามี ภรรยาเพียงหนึ่งเดียว เมื่อเรารับเอานโยบายต่างๆ เหล่านั้นมา ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าจะเป็นทางสว่างแห่งอนาคต ... การให้การศึกษากับทุกๆ คนนั้น ใช่ ถูกต้องที่สุด การจ้างงานที่เท่าเทียม ใช่ แต่เราก็ไม่สามารถที่จะให้ผู้หญิงของเราเข้าทำงานในที่ซึ่งพวกเธอไม่อาจจะเป็นแม่ด้วยในเวลาเดียวกันได้ ... คุณแค่ไม่สามารถที่จะทำงานหนักแบบเต็มเวลาอย่างแพทย์หรือวิศวกรทำกันจากนั้นก็วิ่งกลับบ้านไปอยู่มั่วๆ เรื่องผัวเดียวเมียเดียวก็ใช่ แต่เราจะต้องทำอะไรบางอย่างเกี่ยวกับการให้ความรู้ในหมู่ผู้ชายของเรา²

สุนทรพจน์ของลี กวน ยูข้างต้นคือหนึ่งในตัวอย่างการให้เหตุผลว่าเหตุใดจึงเกิดการเลือกปฏิบัติระหว่างหญิงชายในเรื่องการเข้าศึกษาในบางคณะวิชา หรือการเข้าทำงานในบางสาขาอาชีพ หรือบางตำแหน่งซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ชายมากกว่าผู้หญิงขึ้นได้ ด้วยแนวคิดเช่นนี้ ในปี 1973 จึงมีการประกาศนโยบายจำกัดสัดส่วนผู้หญิงที่จะเข้าเรียนแพทย์ นำไปสู่กระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่านโยบายความเท่าเทียมที่รัฐบาลสัญญาว่าจะส่งเสริมความเสมอภาคในหญิงชายนั้นไม่เป็นจริง เนื่องจากในทางปฏิบัติแล้วไม่ว่าจะเป็นโอกาสทางการศึกษา การจ้างงานหรือโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองกลับเต็มไปด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดที่ไม่มีวันทำให้ความเสมอภาคเกิดขึ้นจริงได้ คำกล่าวของลี กวน ยูขบขันให้ปัญหาความเท่าเทียมทางเพศที่เป็นประเด็นทางสังคมอยู่แล้วชัดเจนยิ่งขึ้น³

ในปี 1979 รัฐบาลประกาศจำกัดจำนวนการรับผู้หญิงเข้าศึกษาคณะแพทยศาสตร์ให้มีสัดส่วนเพียง 1 ใน 3 จากทั้งหมด การจำกัดจำนวนยังคงดำเนินไปแม้ว่าสิงคโปร์จะเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนแพทย์ก็ตามที่รัฐใช้วิธีการรับเข้าแพทย์ที่ฝึกอบรมมาจากต่างประเทศเข้ามาแก้ปัญหานี้แทนการเพิ่มสัดส่วนนักเรียนผู้หญิง โตะ ชิน ซีย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ที่เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาเมื่อปี 1959

¹ The Modern Girl. (1931, 31 December). *Malaya Tribune*. p. 11.

² Janice Tay. (2016). *L K Y on Governance*. pp. 73-74.

³ Jasmine S. Chan. (2009). The Status of Women in a Patriarchal State: The Case of Singapore. In *Women in Asia: Tradition, Modernity and globalization*. p. 82.

โดยรณรงค์ให้คู่รักมีบุตรไม่เกินสองคน¹ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่ต้องการให้ผู้หญิงออกมาทำงานนอกบ้านได้มากขึ้นเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคการผลิตของสิงคโปร์ในช่วงเวลานั้น

ในแง่ที่นโยบายเพศสภาพของรัฐบาลจึงมีส่วนในการกำหนดหน้าที่ของผู้หญิงไว้สองบทบาทคือการเป็นแม่และภรรยาในพื้นที่ครอบครัว และการเป็นทรัพยากรแรงงานในทางเศรษฐกิจด้วย ซึ่งทำให้นอกจากผู้หญิงจะต้องรับบทบาทหน้าที่ตามจารีตในครอบครัวและแบกรับหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรไว้เองแล้วยังต้องเผชิญกับแรงปะทะจากภายนอกคือบรรทัดฐานทางสังคมแบบใหม่ที่เกิดจากการกำหนดบทบาทหน้าที่ของแม่ที่เพิ่มขึ้นโดยรัฐ ไม่ใช่ผู้หญิงทุกคนที่ยินดีออกมาทำงานนอกบ้านขณะที่ต้องเป็นแม่ไปด้วย ผู้หญิงคนหนึ่งเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ *The Strait Times* โดยใช้นามแฝงเพื่อระบายว่าเธอนั้นตกอยู่ในสภาพที่ถูกสังคมมองว่าเป็นคนขี้เกียจเพราะไม่ยอมออกมาทำงานนอกบ้านทั้งที่เป็นแม่บ้านเองก็มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบมากมาย และเหนือไปกว่านั้นเธอมองว่าการเป็นแม่ต้องวัดกันที่คุณภาพ ไม่ใช่ปริมาณ

การเป็นแม่อยู่ที่บ้านมีประโยชน์กว่าการเป็นแม่ที่ออกไปทำงานข้างนอกแน่นอน ... นี่เป็นเรื่องจริง เราได้เห็นทุกการเติบโตของลูกๆ เราบั้นบุคลิกลักษณะของลูกเราได้เพราะเราได้สอนพวกเขาให้พัฒนาและปลูกฝังมารยาทและพฤติกรรมที่ดี เราแนะนำเขาได้ในเวลาที่เจอกับเรื่องยากๆ และสิ่งที่วิเศษที่สุดก็คือเราได้ทำมันในแบบที่เราอยากทำ ... อย่าทำให้เราดูเหมือนกับว่าเป็นแม่ที่อยู่บ้านไปวันๆ เล่นไฟนกกะจอกทุกวัน หรือนั่งจิบกาแฟอยู่ในบ้านแล้วก็ไม่ทำอะไรเลย ... มีบ้างที่ทำอย่างที่ว่า แต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมด ... แม่ที่อยู่บ้านมีอะไรที่ต้องทำมากมายทำไมถึงยังมีคนที่คิดว่าพวกเราเป็นคนขี้เกียจ น่าเบื่อ แล้วก็โรครประสาท?²

สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงสิงคโปร์เองมีสำนึกเรื่องความเป็นแม่ต่างไปจากความคาดหวังของรัฐ พวกเขาไม่ได้ยินยอมพร้อมใจจะออกไปทำงานนอกบ้าน แม้ว่าต้องต่อสู้กับกระแสสังคมที่ไม่เข้าใจ ผู้หญิงคนหนึ่งกล่าวเน้นย้ำถึงความสำคัญของบทบาทความเป็นแม่ที่ต้องมาก่อนการออกไปทำงานนอกบ้านว่า “ฉันอยากจะรู้อะไรๆ ว่าใครจะมาดูแลลูกๆ ให้ – คนใช้หรือ? ... พวกเขาจะดูแลลูกคุณได้เหมือนที่คุณต้องการหรือเปล่า...บางคนเลี้ยงด้วยวิธีการที่ล้าสมัย คุณจะทนให้มันเกิดขึ้นเพียงเพราะว่าบรรยากาศรอบตัวบังคับคุณอยู่หรือ? ... คุณภาพของการเป็นแม่ต่างหากที่ต้องใส่ใจอย่างแท้จริง”³

สำหรับโครงการแม่ที่มีการศึกษามีเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาการลดต่ำลงของประชากรอันเกิดจากการแต่งงานช้าลงของผู้หญิงสิงคโปร์ตั้งแต่ทศวรรษ 1970 ในปี 1983 ลี กวน ยูตั้งข้อสังเกตว่าผู้หญิงที่มีการศึกษาส่วนใหญ่พอใจที่จะอยู่เป็นโสดมากขึ้นหรือมีแนวโน้มที่จะแต่งงานช้าลง หรือกรณีที่มีการศึกษาก็มีบุตรน้อยลงหรือร้ายที่สุดก็คือไม่มีบุตรเลย เขาเห็นว่าผู้หญิงสิงคโปร์ที่มีการศึกษาควรแต่งงานและมีบุตรให้มากขึ้นเพราะความฉลาดหรือสติปัญญาที่ดีของแม่จะส่งต่อแก่เยาวชนรุ่นใหม่ได้ผ่านพันธุกรรม หากผู้หญิงที่มีการศึกษาดียังคงผลัดผ่อนการแต่งงานและการมีบุตรอาจจะทำให้ความสามารถในการแข่งขันของสิงคโปร์ในอนาคตประสบปัญหาได้⁴

¹ Saw Swee-Hock. (2005). *Population Policies and Programmes in Singapore*. p. 81.

² Mothering – it’s the Quality, Not Quantity that Counts. (1972, 27 May). *The Straits Times*. p. 18.

³ Saw Swee-Hock. (2005). *op. cit.* p. 18.

⁴ Jasmine S. Chan. (2009). The Status of Women in a Patriarchal State: The Case of Singapore. In *Women in Asia: Tradition, Modernity and globalization*. p. 82.

โครงการนี้คือกรณีตัวอย่างที่ชัดเจนของการจัดวางบทบาทความเป็นแม่ให้ผู้หญิงโดยรัฐบาลสิงคโปร์ เป้าหมายของโครงการนี้จะเจาะจงเฉพาะกลุ่มผู้หญิงชาวจีน และกลุ่มผู้หญิงที่มีการศึกษาดีเท่านั้น โครงการแม่ที่มีการศึกษาให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ กับแม่ที่เป็นสตรีชาติพันธุ์จีนในสิงคโปร์ที่มีการศึกษาดีและมีบุตรขณะเดียวกันกลับปฏิบัติต่อแม่ที่การศึกษาต่ำกว่าและไม่ใช่ชาวจีนในอีกลักษณะ อาทิ การประกาศจะให้สิทธิเด็กที่มีแม่จบการศึกษาปริญญาตรีในการสมัครเข้าเรียนก่อน ในขณะที่แม่กลุ่มที่มีการศึกษาน้อยจะได้รับเงิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้พวกเขาทำหมันหลังจากมีลูกแล้ว 2 คน¹ นอกจากนี้รัฐไม่ได้ต้องการเพียงแค่ปริมาณประชากรที่เพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่ยังต้องการให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพด้วย ดังเห็นได้จากการให้สิทธิประโยชน์ที่ต่างกันระหว่างเด็กที่เกิดจากมารดาที่มีการศึกษากับเด็กที่เกิดจากมารดาที่ไม่มีการศึกษา

โครงการนี้ดำเนินอยู่เพียงปีเดียวและสร้างกระแสความไม่พอใจต่อสาธารณะในวงกว้างเนื่องจากลักษณะการเลือกปฏิบัติในหลายระดับ แม้แต่ในหมู่แม่ที่มีการศึกษาดูด้วยกันที่หากมีการหย่าร้างบุตรก็จะเสียสิทธิ์พิเศษไป² นอกจากนี้ยังมีความพยายามอื่นๆ ของรัฐที่จะส่งเสริมให้ผู้หญิงที่มีการศึกษาสูงแต่งงานมีครอบครัว ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยพัฒนาสังคม (the Social Development Unit) ที่จะทำหน้าที่เป็นแม่สื่อจับคู่ให้หญิงสาวที่มีการศึกษาสูงเหล่านั้นได้รักกับชายหนุ่ม นโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวกับประชากรถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ โดยส่วนมากมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้หญิงและมักยังผลโดยตรงกับชีวิตของผู้หญิงอย่างสำคัญ³

เพื่อเร่งการเพิ่มจำนวนประชากร ลีเสนอว่าการมีภรรยาหลายคน (polygamy) อาจจะเป็นทางออกสำหรับปัญหาการลดต่ำของประชากรสิงคโปร์ได้ รัฐบาลยังคงยืนยันว่า “เราควรต้องมีความสดใสทั้งทางกายภาพและจิตใจ การมีบุตรเป็นเรื่องสำคัญ แต่เรากำลังทำในสิ่งที่ตรงกันข้าม คือการที่เราเสนอเรื่องการมีสามี-ภรรยาแค่คนเดียวออกไป มันดูเหมือนถูกต้อง แต่มันผิด มันคือเรื่องโง่เขลา”⁴ แสดงให้เห็นว่าปณิธานเดิมของรัฐบาลเมื่อทศวรรษ 1950 ที่มุ่งสร้างความเสมอภาคทางเพศและการไม่แสวงประโยชน์หรือเอารัดเอาเปรียบสตรีไม่เพียงแต่จะสำคัญน้อยกว่าเมื่อเทียบกับเรื่องปัญหาเศรษฐกิจ หากแต่ยังถูกปฏิเสธอย่างตรงไปตรงมามากขึ้นอีกด้วยในทศวรรษ 1980 ผลประโยชน์ของสตรียังคงไม่ใช่เป้าหมายที่แท้จริงของรัฐบาล บทสัมภาษณ์ของลี กวน ยูที่ไว้กับหนังสือพิมพ์ *The Straits Times* ฉบับวันที่ 26 เมษายน 1994 ระบุถึงการตัดสินใจประกาศนโยบายเรื่องความเท่าเทียมทางเพศของพรรคกิจประชาเมื่อขณะการเลือกตั้งปี 1959 ว่า “คณะรัฐบาลยัง ‘อ่อนหัด โง่เขลาและอยู่ในอุดมคติมากเกินไป’ เมื่อตอนที่คิดจะให้สิทธิที่เท่าเทียมแก่ผู้หญิง”⁵

โครงการต่างๆ ข้างต้นล้วนแต่มุ่งตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่คาดหวังให้ผู้หญิงสามารถเป็นแม่ที่ฉลาดและมีบทบาทในการผลิตประชากรให้กับรัฐ ด้วยการเสนอสิทธิพิเศษให้กับผู้หญิงที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในขณะเดียวกันก็ละเลยต่อกลุ่มผู้หญิงซึ่งไม่มีคุณสมบัติตรงตามต้องการ น่าสนใจว่าการมอบภาระหน้าที่ของความเป็นแม่ให้กับผู้หญิง (*priorities motherhood*)⁶ กระทำผ่านการปลูกฝังความคิดว่าผู้หญิง

1 Jasmine S. Chan. (2009). *loc. cit.*

2 Don't Bar My Child, It's Not Her Fault. (1984, 12 June). *The Straits Times*. p. 17.

3 Saw Swee-Hock. (2005). *Population Policies and Programmes in Singapore*. p. 81.

4 Jasmine S. Chan. (2009). The Status of Women in a Patriarchal State: The Case of Singapore. In *Women in Asia: Tradition, Modernity and globalization*. p. 83.

5 Jasmine S. Chan. (2009). *loc. cit.*

6 Michelle M. Lazar. (2001). For the Good of the Nation: 'Strategic Egalitarianism' in the Singapore Context. p. 68.

ควรต้องแต่งงานและมีบุตร ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบต่อครอบครัวอย่างหนึ่ง กล่าวได้ว่าการดำเนินนโยบายและบริหารประเทศตามหลักการแบบปิตาธิปไตยที่เน้นคุณค่าของความเป็นชาย (masculine) ของลี กวน ยูและสมาชิกในพรรครัฐบาลมีผลอย่างสำคัญต่อการออกนโยบายเรื่องผู้หญิง¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประกอบกับการรับเอาหลักการแบบขงจื้อ (Confucian ideology) มาใช้ทำให้รัฐบาลพรรคกิจประชาয়ให้ความสำคัญกับระบบครอบครัวสูง²

หลักการข้างต้นเป็นเหตุผลเบื้องหลังของการจัดวางบทบาทผู้หญิงไว้ในพื้นที่บ้านและคาดหวังให้ผู้หญิงเป็นแม่ที่ดีสำหรับทารกอบรมเลี้ยงดูบุตร ในประเด็นนี้ งานศึกษาของมิเชลล์ เอ็ม. ลาซาร์ (Michelle M. Lazar) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่ารัฐต้องการผู้หญิงในแบบที่ถูกต้อง (the 'right' kind of women) เพื่อการเลี้ยงดูเด็กในแบบที่ถูกต้อง (the 'right' kind of babies) ที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไป³ การหวนกลับมาใช้ลัทธิขงจื้อของรัฐบาลพรรคกิจประชานั้นในแง่หนึ่งสืบเนื่องมาจากการต่อต้านจักรวรรดินิยม เพราะรัฐต้องการส่งเสริมให้ประชาชนรับเอาหลักการแบบขงจื้อไปใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งหมายถึงว่าจะยิ่งขบเน้นให้ความสำคัญเป็นสังคมนิยมปิตาธิปไตยของสิงคโปร์ยิ่งขึ้นไปด้วย เนื่องจากโดยหลักการแบบขงจื้อแล้วระบบครอบครัวกับความเป็นชายมีความสำคัญสูงสุด ดังนั้นการเลือกรับวิธีการแบบขงจื้อไปเป็นฐานคิดเบื้องหลังในการกำหนดนโยบายต่างๆ จึงนำไปสู่ปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคทางเพศในสังคมนิยมสิงคโปร์⁴ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนจากการจัดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและพลเมืองหญิง

4. บทสรุป

ในบริบทของการสร้างชาติใหม่ รัฐบาลพรรคกิจประชาออกนโยบายต่างๆ บนเงื่อนไขที่จะประคับประคองเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ไว้ให้ได้ท่ามกลางความผันผวนทางเศรษฐกิจและการเมืองตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา นโยบายเรื่องเพศสภาพของรัฐบาลพรรคกิจประชาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนจนการผลักดันผู้หญิงเข้าสู่พื้นที่ของการจ้างงานในสาขาอาชีพที่หลากหลายขึ้นตลอดทศวรรษ 1960-1980 นโยบายเรื่องผู้หญิงของรัฐบาลพรรคกิจประชาโดยเฉพาะช่วงทศวรรษ 1960-1980 ได้สร้างอุดมคติผู้หญิง 3 ประการขึ้นมา ได้แก่ (1) การเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาสูง (2) มีศักยภาพและความสามารถในการประกอบอาชีพหรืออีกแง่หนึ่งคือมีส่วนในการช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศได้ และ (3) การเป็นมารดาที่ดีของเยาวชนของชาติสิงคโปร์

บทบาทหน้าที่การเป็นแม่ตามคุณลักษณะที่รัฐต้องการถูกสอดแทรกเข้าไปอยู่ในนโยบายต่างๆ อย่างเห็นได้ชัด ยังผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อผู้หญิงสิงคโปร์โดยเฉพาะผู้หญิงจีน เหนือสิ่งอื่นใดการจัดวางบทบาทของผู้หญิงโดยรัฐบาลให้ผูกติดสถานภาพการเป็นแม่นำไปสู่การตั้งคำถามและความไม่พอใจของผู้หญิงในช่วงทศวรรษ 1980 กลุ่มสตรีสิงคโปร์ที่เฝ้ามองการทำงานของรัฐบาลพรรคกิจประชามาตลอดระยะเวลาหลายสิบปีรวมกลุ่มทางสังคมและการเมืองเพื่อเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิสตรี (Women's Right) ขึ้นมาตอบโต้รัฐบาลในช่วงเวลาของการสร้างชาติด้วยเหตุผลที่ว่า รัฐ "จงใจยึดเยียดพวกเธอเข้าไปสู่วังจรของการแต่งงาน

¹ Chua Beng Huat. (1995). *Communitarian Ideology and Democracy in Singapore*.

² Michelle M. Lazar. (2001). *op. cit.* p. 59.

³ *Ibid.* p. 59.

⁴ *Ibid.* p. 61.

และการมีบุตร (*maternity*)”¹ กล่าวคือผู้หญิงเองไม่ได้ปฏิเสธการแต่งงานหรือการเป็นแม่ (motherhood) หากแต่ไม่พอใจกับบทบาททางเพศสภาพตามโครงสร้างของระบบจารีตครอบครัว² ตลอดจนการสร้างภาพแทนเกี่ยวกับผู้หญิงที่มีการศึกษา (educated women) ที่ยังไม่แต่งงานมีครอบครัวว่าเป็น “ปัญหา” ของสังคมสิงคโปร์ หรือถูกผลักดันให้เป็นผู้ที่มีภาวะเบี่ยงเบนอย่างที่เป็นวาทกรรมของรัฐและสื่อต่างๆ ในช่วงเวลานั้น

บรรณานุกรม

เอกสารชั้นต้น

Don't Bar My Child, It's Not Her Fault. (1984, 12 June). *The Straits Times*. p. 17.

Education to be Changed to Meet Our Needs. (1966, 11 December). *The Straits Times*. p. 6.

Mothering – it's the Quality, Not Quantity that Counts. (1972, 27 May). *The Straits Times*. p. 18.

People's Action Party. (1959). *The Tasks Ahead: PAP's 5-Year Plan, 1959-1964, Part 1*. Singapore: Petir.

The Modern Girl. (1931, 31 December). *Malaya Tribune*. p. 11.

Janice Tay. *L K Y on Governance*. Singapore: Straits Times Press Pte Ltd, 2016.

Women's Decade of Uneven Gains. (1985, 23 June). *The Straits Times*. p. 19.

หนังสือและบทความ

Ann Wee. (1963). Chinese Women in Singapore: Their Present Status in the Family and in Marriage. In Barbara E. Ward (ed). *Women in the New Asia*. Paris: UNESCO.

Chris Hudson. (2015). Dangerous Sexuality in Singapore: The Sarong Party Girl. In *Women and the Politics of Representation in Southeast Asia: Engendering discourse in Singapore and Malaysia*. Adeline Koh; & Yu-Mei Balasingamchow (eds). New York: Routledge.

Christina Kelly Gilmartin, (eds.). (1994). *Engendering China: Women, Culture, and the State*. Cambridge: Harvard University Press.

Chua, Beng Huat. (1995). *Communitarian Ideology and Democracy in Singapore*. Singapore: Routledge.

Doran, Christine; & Jim Jose. (2002). Globalization, the Patriarchal State and Women's Resistance in Singapore. *Gender, Technology and Development* 6(2): 215-232.

Goldberg S. (1987). 'Mixed message: Public policy and women in Singapore. *Commentary* 7 (2 and 3) : 25-37

Jasmine S. Chan (2009). The Status of Women in a Patriarchal State: The Case of Singapore. In Louise Edwards; & Mina Roces (eds). *Women in Asia: Tradition, Modernity and globalization*. p. 82.

¹ Christine Doran; & Jim Jose. (2002). Globalization, the Patriarchal State and Women's Resistance in Singapore. *Gender, Technology and Development* 6(2): 224.

² Lenore T. Lyons-Lee (1998). The "Graduate Woman" Phenomenon: Changing Constructions of the Family in Singapore. *Sojourn* 13(2): 317.

- Karl Gerth. (2003). *China Made: Consumer Culture and The Creation of The Nation*. Cambridge: Harvard University Press.
- Karen M Teoh. (2008). *A Girl Without Talent Is Therefore Virtuous?: Educating Chinese Women in British Malaya and Singapore, 1850s-1960s*. Ph.D. Dissertation (History). Harvard University. Photocopied.
- Lenore Manderson. (1997, January). Colonial Desires: Sexuality, Race, and Gender in British Malaya. *Journal of History of Sexuality*. 7(3): 372-388.
- Li-Hsiang Lisa Rosenlee. (2006). *Confucianism and Women : A Philosophical Interpretation*. Albany. NY: State University of New York
- Maurice Freedman. (1962, September). Kinship and Marriage in Singapore. *Journal of Southeast Asian History*. 3(2): 65-73
- Michael D. Barr; & Zlatko Skrbis. (2008). *Constructing Singapore: Elitism, Ethnicity, and the Nation-Building Project*. Malaysia: NIAS Press.
- Michelle M. Lazar (2001). For the Good of the Nation: 'Strategic Egalitarianism' in the Singapore Context. *Nations and Nationalism* 7(1): 59-74.
- Modern Girl Around the World Research Group. (2008). The Modern Girl as Heuristic Device: Collaboration, Connective Comparison, Multidirectional Citation. In Alys Eve Weinbaum (eds.). *The Modern Girl Around the World: Consumption, Modernity, and Globalization*. Durham and London: Duke University Press.
- Nirmala PuruShotam. (2004). Women and Knowledge/Power: Notes on the Singaporean Dilemma. In *Imagining Singapore*. B.K. Choon; & A. Pakir; & T.C. Kiong. (eds.). Singapore: Eastern Universities Press.
- Phyllis Ghim Lian Chew,. (1994, March). The Singapore Council of Women and the Women's Movement. *Journal of Southeast Asia Studies* 25(1): 112-140.
- Su Lin Lewis. (2008). Cosmopolitanism and the Modern Girl: A Cross-Cultural Discourse in 1930s Penang. *Modern Asian Studies* 43(6): 1385-1419.
- Stella Quah. (1998). *Family in Singapore: Sociological Perspectives*. Singapore: Times Academic Press.
- Swee Hock Saw. (2005). *Population Policies and Programmes in Singapore*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- _____. (1990). *Changes in the Fertility Policy of Singapore*. Singapore: Institute of Policy Studies. (IPS Occassional Paper No. 2)
- Turnbull, C.M. (2009). *A History of Modern Singapore 1819-2005*. Singapore: NUS Press.
- Wai Kum Leong. (2008). Fifty Years and More of the Women's Charter of Singapore. *Singapore Journal of Legal Studies* 1(24): 1-24.